

resnie és hogy ő provokálta a bántó kijelentést.

Széll Kálmán miniszterelnök is neheztel érte, mert ezekben a lelkesedés hevében talán csak odavetett szavakban maga ellen irányuló élt vél találni megtorlásképen azért, hogy a jubileumra nem jött el.

A másik táborban vannak a régi *Bánffy-ánusok*, a kik ujjonganak Fejérváry kijelentésén és ezt nem akarják elszólásnak tekinteni. Ezek rosszalják, hogy Széll nem jött el a jubileumra és hogy a Ház és a szabadelvűpárt nem tisztelgett hivatalosan, mikor az elnökök más cím alatt amugy is eljöttek.

A harmadik táborban vannak azok, kik utólagos kritikát gyakorolnak és eső után köpenyegyet keresnek. Ezek azt mondják, hogy a szabadelvűpárt hivatalosan jöhetett volna, ha a Ház nem is; Széll viszont nem hivatalosan jöhetett volna, ha hivatalosan nem is.

Végül ott vannak a *Tiszák*, akik ugy tesznek, mint az egyszeri sváb paraszt: Nem mondják sem azt, hogy igen, sem azt, hogy nem; nehogy utólag valaki rájuk fogja, hogy igent vagy nemet mondtak. Végül majd csak a többséghez csatlakoznak.

Eddigé is történt már valami.

Nevezetesen az, hogy *Perczel* Dezső házelnök a miniszterelnöknél formálisan mentegette eljárását.

Apponyi és Jászberény.

Az egész országban általános felháborodást keletkezett az a politikai tapintatlanság, hogy Apponyinak, a kinek az ellenzék nem állit ellenjelöltet, a Bánffy-törédék ellenfölt állított. A félhivatalos *Magyar Nemzet* nyíltan állást foglal Apponyi mellett a következő sorokban:

Személyes természetű, helyi villongások műve, eredménye ez a szokatlan, de nem váratlan frontformálás, melynek a világ összes művelt népeinek parlamentáris felfogása szerint semmi jogosultsága nincs nagyérdemű, országos tekintélyű államférfiakkal szemben. Akár komoly buktatás, akár elkedvetlenítő megbosszantás a célja e meggondolatlan akciónak, méltatlanság az éppen Apponyi ellenében, kinek nagy tehetségét, klasszikus jellemtisztaságát, a közért való önzetlen buzgóságát, a leghevesebb pártharcok közepette, a legádázabb

politikai ellenfelek is mindenkor készséggel elismerték. Ismervén Jászberény túlnyomó többségének rajongó szeretetét, tántorithatatlan ragaszkodását kitűnő képviselője iránt, erős a hitünk, hogy az ellene megindított választási hadjárat az Apponyi-zászló fényes diadalával fog bevégezödni.

Tisza beszámoló.

A nagyváradi szabadelvű párt igazgató választmányának tagjai hétfőn d. u. 5 órakor fognak tanácskozni arról, hogy mit csináljanak *Tisza* Kálmán beszámolóján?

Most tehát bizonyos, hogy Tisza szeptember negyedikén Nagyváradon csakugyan beszámol. Nagyobb kérdés az, hogy mit fog mondani?

Mert igaz ugyan, hogy az öreg generális most már csak vén bakkancs, de sok helyen kommandónak veszik még a szavát és bizony az ország figyelme idefordul, ha Tisza nálunk felszólal.

Kakas Márton azt írja erről a beszámolóról, hogy »Tisza Kálmán nemsokára beszámol; pedig a Tisza-regime már *felszámolhatna*«.

Ezt a felszámolást, ugy látszik, nem akarják még megkezdeni. Tisza nem azért jön ide Váradra. Hanem valószínűleg bejelenti, hogy tovább is Széll közlegénye marad. A történetek után ez is elég érdekes lesz.

Széll a deésiekhez.

A szolnok-dobokamegyei szabadelvű párt augusztus 11-én tartott pártgyűléséből üdvözlő táviratot küldött Széll Kálmán miniszterelnök és Podmaniczky Frigyes bárónak, az orsz. szabadelvű párt elnökének.

Az üdvözlésre Széll Kálmán miniszterelnök ezt válaszolta:

Nagyméltóságú báró Jósika Samu pártelnök urnak Désen.

Szolnok-Dobokavármegyeszabadelvű pártjának meglehangú üdvözlő táviratát örömmel vettem és leghálásabb köszönetet mondok érte. Bizalmuk és ragaszkodásuknak lelkes megnyilatkozása, azok a szíves szavak; melyekkel működésemet méltatják, igen becse-

sek előttem és új erőt meritek belőlük ahhoz a küzdelemhez, a melyben az önök támogatására is számítok. *Széll Kálmán.*

Podmaniczky báró ezt válaszolta:

Öszinte szívből fakadó köszönettel vettem a meleg hangon tartott üdvözlő táviratot. A mig aggkorom engedi, nem fogok megszűnni szerény munkás harciosa lenni a szabadelvűségnek. *Podmaniczky pártelnök.*

Waldstätten báró kitüntetése.

Waldstätten táborszernagy félszázados katonai jubileuma alkalmából a király a következő legfelsőbb kéziratot intézte a jubiléus táborszernagyhoz:

Kedves báró Waldstätten táborszernagy!

Igazi örömmre szolgál, hogy Önt szolgálatainak félszázados évfordulati ünnepén legmelegebben üdvözölhetem.

Legkülönbélt, fontos alkalmazásokat magába foglaló élethivatásában Ön folyvást tudta a legkiterjedtebb tudást gyakorlati képességgel párosítani és a hadsapatoknak békében való kiképzéséhez a háboru dicsteljes sikerét csatolni.

Mindenhol vitéz tábornok, alárendeltjei előtt az életteljes hivatási kedv és hadra termettség példányképe lévén, Én bizonyos vagyok abban, hogy Hadseregem az Ön disznapiját a magáénak tekinti.

Midőn Én sokban kipróbált szolgálatait szívélyesen és ujjalag megköszönöm, a legőszintebben óhajtom, hogy becses tevékenységére továbbra is számithassak.

Eisenerz, 1901. évi aug. 12-én.

Ferencz József s. k.

Szerbia és Montenegró.

Montenegrónak a szerb udvarnál, tudvalevőleg nincsen diplomáciai képviselője, a minek oka egyrészt a fejedelemség kedvezőtlen pénzügyi viszonyain, de másrészt főleg abban rejlik, hogy a két állam között évek óta a lehető legrosszabb viszony állott fenn. Milán király halála óta a szerb-montenegrói viszonyban jelentékeny javulás állott be. Sándor király jó néven veszi Nikita fejedelemtől, hogy vejét, Karagyorgyevics Péter herceget távol tartja a szerb trónra való pretenzióktól. Ez a

Lehet, hogy az ő lelkében is élt valami homályos sejtélem jövődő dicsőségről, ünnepelelt nagyságról. Hisz melyik poéta nem ábrándozik országos hírnévről, egetverő sikerekről? De Tardosnak legalább volt lelki ereje nyugodtan várni ezt a jövődő dicsőséget.

Őt nem aggasztotta mostoha sorsa s nem törődött azzal, vajjon lesz-e mit ennie holnap.

De egy fájó sebe volt fiatal szívének. De neki még ez is boldogság volt. Vagy tán éppen ez fakasztotta lelkében azokat az édesbus dalokat, a mik oly nagy gyönyörűséget szerettek neki.

Szeretett ő is. Es nem volt reménye, hogy valaha viszonszerelemre találhasson. Nagyon magasán állt fölötté az ideál, semhogy leereszkedjék egy semmihez, egy szegény, nyomorgó poétához.

Már akkor szerette lelkének ideálját, mikor még mint gyerekember nevelősködött egy előkelő háznál. Ott ösmerte meg azt a leányt, kinek képe aztán eltörölhetetlenül véssődött fiatal szívébe. Rég elszakadt már szerelmesétől, de soha nem szűnt meg róla álmodni, róla dalolni. Es csak egy vágya volt. Egyszer megfogni azt a parányi kis kezét, egy pillantást vetni abba a mélytűzű fekete szempárba, — egy csókot lehelni arra a picziny ajakra s aztán eltűnni, elpusztulni.

Ez a sóvárgó epedés emésztette egész valóját. De azért nem tudott lemondani. Lelkében ott élt valami névtelen, homályos sejté-

lelem, hogy neki birnia kell azt az ideált, ha csak egy pillanatra is. Talán örülség volt ezt hinnie, de ő nem törődött vele.

Annyira tisztának, annyira angyalinak tartotta ideálját, — hogy erősen élt benne az a hit, hogy az a leány el fog egyszer jönni hozzá egy röpke percze azért, hogy enyhülést adjon szívének, sóvárgó lelkének. Es ugy leste, várta ezt az üdvözítő percet. Egy pillanatra sem tűnt el lelkéből az illuzió.

A hány dal fakadt szívében, annyi új reménység szállt oda helyébe.

Tudta, hogy az a leány is olvassa dalait. Es ő csak annak a leánynak s magának irt. Üzenet volt minden egyes sora dalainak — s forró, sóvárgó epedés minden betűje.

De válasz nem jött soha. Sokáig késett az előre megálmodott, hosszú éjszakákon át kiszinezett találkozás percze.

Es ez a kínos, gyötrelmes epedés lassan-lassan elsorvasztotta a fiatal poétát. Nem a lelke benuit meg, hanem gyenge szervezete tagadta meg a szolgálatot. Beteg lett, sorvasztó láz gyötörte egész valóját, — de lelke nem csüggedt, szíve nem vesztett semmit azokból a rózsás, hangulatos illuziókból. — Tudott még dalolni.

De aztán elmúlt a lant. Nem a hurja pattant ketté, de a kéz volt gyenge pengetésére.

Ágynak dőlt a fiatal költő. Egyedül, magára hagyatva küzdött a gyilkos kór ellen.

Szenvedett a teste, de tán még jobban a lelke. Az fájt neki, hogy most nem dalolhat. Elmaradnak szívének kesergő, epedő dalai s neki csak az járt az eszében, — vajjon mit fog gondolni az a leány, ha egyszerre elhallgat?

Ez a gondolat annyira gyötörte, hogy egy pillanatra fölébredt benne a fiatalos tűz, erő. Mégegyszer tollat fogott s talán valami titkos, bús sejtélem sugta lelkének utolsó dalát.

Búcsuzott attól a leánytól, ki mindene volt neki, ki ott élt lelkében, mint egy soha el nem hervadó, — örökké illatos virág. Fájó zokogás volt e dalnak minden egyes sora.

Aztán kiesett a toll a kezéből. Csak még annyi ereje volt, hogy utolsó versét elküldhette. Akkor aztán visszafeküdt ágyára. Lelkét, agyát zürzavaros gondolatok szállták meg. De azért e gondolatchaoszból mégis kivált egy, — tisztán, ragyogón.

— Vajha olvasná az a leány búcsuzó danáját. S aztán . . . aztán idejönne hozzá. . .

Nem tudta, nem merete tovább gondolni. Csak álmodott továbblázas agygyal, epedő, sóvárgó lélekkel . . .

Es beteljesült az álom . . .

Az a leány olvasta a beteg költő utolsó dalát. Mosolygott is rajta. Tetszett ugyan neki a fiatal poéta rajongó szerelme, de azért lelkére semmi hatást sem tettek azok a rajongó,

fejedelemnek annál könnyebb dolog, minthogy a szerb nemzetgyűlés Obrenovics Milos meggyilkoltatása után a Karagyorgyevics családot a gyilkolatlanságból örökre kizárta és Péter hercegrónöröklésből örökre kizárta és Péter hercegrő politikai és antidinasztikus üzemek miatt get kontumaciám 20 évi fegyháza itélte. Különben is a Karagyorgyevicseknek kevés híveik ben is a Szerbiában. Azonkívül híre jár, hogy Sándor király az orosz követ előtt kijelentette, hogy Nikita fejedelem egyik fiát teszi meg trónörökösé az esetre, ha Drága királynénak nem fog gyermeke születni. A barátságosabb viszonynak egy másik bizonyítéka az, hogy a szerb kormány Cettinjébe követet nevezett ki és hogy Szerbia és Montenegró szerződésre lépett egymással Macedónia, Ó-Szerbia és Albánia tekintetében. Most, hogy Szerbiában a radikálisok jutottak kormányra, a kik tudvalevőleg mindig a Montenegróval való jó viszony fenntartására törekedtek, Montenegró is diplomáciai képviselőt fog tartani Belgrádban. Erre az állásra *Petro Blazovics* vajda, a fejedelem egyik unokaöccse van kizemelve, a ki már 13 éve él Szerbiában önkényes száműzetésben. A kinevezés eddig még azért nem történt meg, mert Blazovics neje nem akart Nikita fejedelemmel kibékülni. Ugyanis Blazovics felesége volt az oka a családban felmerült differenciáknak, melyeket most egy orosz személyiség közbenjárására mégis kiegyenlítették úgy, hogy Blazovics Petrónak belgrádi követé való kinevezése a legközelebb tényre fog válni.

Az olasz külügyminiszter lemondásának híre.

Berlini és más nagy német lapokban római távirat olvasható, a mely azt mondja, hogy *Prinetti*, az olasz külügyminiszter nem sokára megvált állásától. Ha ez a hír igaznak bizonyul, akkor Prinetti a félhivatalos lapjainak és a monarchiának ellen tett meglehetősen ügyetlen megnyilatkozásainak lesz az áldozata.

A városház építése.

— Az építési bizottság ülése. —

Nagyvárad város költségvetésében fel volt véve a városház építési költsége és pedig akként, hogy a legújabb 2.600.000 koronás költségvetésből van még erre a régenszükséges, monumentális épületre fedezet.

Az utóbbi időben azonban olyan hírek keringtek, hogy az összeg már csak a papíron van

meg, de a városi pénztárból elszállott más szükségességek fedezésére. *Rimler* Károly polgármester-helyettes most megczáfolta ezeket a szálló híreket s kimutatta, hogy az új városháza építésére szükséges összeg *rendelkezésre áll*. Igaz ugyan, hogy ennél aztán több nincs is már a nagy kölcsönből.

A miniszteriumból leérkezett terveket, jobban mondva a miniszter már ismertetett leiratát tegnap tárgyalta a városház építésére kiküldött bizottság s konstatálta, hogy a szép és nagy tanulmány után készült tervek a miniszteriumban is kedvezően fogadtattak, csupán az őrtorony kétféle tervén nem tudtak eligazodni, hogy melyik lenne a megfelelőbb.

A bizottság ülésén jelen voltak: *Rimler* Károly elnök, *Hlatky* Endre, dr. *Hoványi* Géza, *Mezey* Mihály, *Komlóssy* József, *Dús* László, *Guttman* József, *Gerő* Armin, *Sulyok* István, dr. *Baróthy* Akós, *Rendes* Vilmos, *Busch* Dávid, ifj. *Rimanóczy* Kálmán és *Szücs* Dezső aljegyző.

A leirat szerint a terveket jóváhagyja a miniszter, csak az őrtornyot kifogásolja műszaki tekintetből, mert a kifejlesztése nem eléggé arányos és szerves s a kivétel előtt még tanulmányozni kell. Egyébként a városház terveit jóváhagyja. A költségvetés jó, de itt-ott homályos. Az építés összes költségvetését 679.265 korona 81 fillérben állapította meg a miniszter.

Ezután részletenként vették a miniszter leiratát tárgyalásra.

Ifj. *Rimanóczy* Kálmán ismerteti, hogy a miniszter kívánalmához képest a nagy termet nem keresztben, hanem hossz-irányban helyezte el a tervekben. Ez által a főhomlokzat is változott. Az első toronyterv jobb, csak némi karakteristikumot kell neki adni. A költségvetésben.

Busch Dávid főmérnök teljesen megfelelőnek találja a terveket, de az építkezéshez egy bizottságot kell kiküldeni, amely az építkezés folyamán előálló kérdésekben döntsön. A kiviteli terveket sokszorosítani kell.

Sulyok István fontosnak tartja, hogy a torony tervére vonatkozólag már most határozzanak.

A bizottság az első toronytervet fogadta

el, fentartva, hogy a költségvetés keretén belül azon némi változtatást eszközöljön.

A falakat a miniszter fél téglával vastagabbakra kívánja. Ez mintegy 2000 korona több kiadás. — Tudomásul vették.

A költségvetésre vonatkozólag kifogásolta a miniszter, hogy a szobafestő munkák részletes költségvetése nem volt elkészítve, pedig kint, hogy az a tervekhez volt mellékelve. A toronyra vonatkozó alternatív költségvetést sem vették figyelembe a műszaki tanácsosok.

Tudomásul vették a miniszter költségmegállapítását, 679,265 kor. 81 fillérben, valamint a miniszter azon kijelentését, hogy nincs kifogása az ellen, ha az új városháza költségét a 2.600,000 koronás költségvetésből fedezi a város.

A bizottság a terveket, a saját javaslataival a városi tanács elé terjeszti.

Komlóssy József gazd. tanácsos felvetette ezután, hogy ne mondjon-e a bizottság véleményét a felett is, hogy ez évben, vagy csak a jövő év tavaszán kezdjék meg a városház építését?

Rimler Károly rámutat, hogy bizonyos alakíságot be kell tartani. A jövő hét folyamán rendkívüli közgyűlés elé kerül az ügy. A pályázatra is kell 30 napot kitűzni. Mindent tekintetbe véve, október 15-ike után kezdhetnének a régi épület bontásához, s esetleg jó időben az alapozáshoz.

Rimanóczy Kálmán és *Guttman* József 14 napi pályázati időt javasolnak. Így olcsó őszi munkával alapozhatnának és sok szegény embert foglalkoztatna a vállalkozó.

A 14 napi határidőben megállapodtak.

A bizottság megállapodásait a városi tanács elé juttatja.

Vége a nyaralásnak.

(Tulokyké háza, melyben egyedül laknak, a cselekvés színtere. Ebben a krónikában csak hárman szerepelnek. Tuloky Jakab a papa, Jakabné a mama és Janka a leányuk.)

Fapa: (kinézve a leeresztett függöny nyílásai között az utcára) Te mama tán már hazajöhénnék a nyaralásból? Hisz már két hete, hogy bezártuk magunkat és nem látunk senkit, semmit,

epedő sorok. Mulatott rajtuk s barátnőjének dicsekedett vele.

Leány volt, előkelő szülők gyermeke, ki korán megszokta azt a gondolatot, hogy majd akad egy előkelő, gavallér ifjú, ki neki férje leendő s kivel gondtalanul átmutalja ezt az életet — A míg ez a bizonyos, előkelő gavallér megérkezik, addig pedig meg van engedve titokban olvasni szegény poéták verseit s mosolyogni azokon az ideális sorokon.

Most is mosolyogva futja át az »utolsó vers« egyes sorait. Egy pillanatra megszállja a lelkét valami fájó szánakozás, — de ez csak egy pillanatig tart. Aztán mintha eszébe jutott volna valami, mosolyogni kezdett.

Sietve felöltözött s egyik barátnőjéhez ment. Ott aztán sugtak-búgtak sokáig, nevettek is közbe-közbe olyan bohó, gondtalan-sággal.

Arról susogtak, hogy meglátogatják a költőt. Milyen jót mulatnak aztán majd a költő meglepetésén, — boldogságán. — Előre kiszínezték a találkozást.

A költő ideálja majd adja a szerelmes leányt, ki titokban sietett beteg kedveséhez, hogy anyhülést hozzon neki.

Ígazán mulatságos ötlet! Kacagtak is a leányok, mikor sietve lépdelték végig az utcákon ki a külváros felé, — hol a poéta lakott.

Tardos Andor kipirult arcczal, ziháló mellett fekszik szegényes ágyán. Osszetörte, elsovastotta egészen a gyilkos kór, a mi megszálta a testét. Zűravaros gondolatok kavargotak agyában; egy-egy nevet suttoztak száraz ajkai.

Néha-néha mosolygott is olyan tulvilági, boldog mosolylyal. Talán szerelmesét látja?

Kitárja lesorvadt karjait, mintha ölelni akarna. Aztán újra lecsukja fáradt pilláit s csak akkor néz föl, mikor ajtaja nyílik s be-lép rajta egy halaványpiros, arczu fekete szemű leány.

A költő csak nézi — nézi hosszan, sokáig. Aztán felkiált olyan boldog, mámoros hangon: — Louise!

A leány odesiet a beteg poétához. — Egyszerre eltűnik ajkáról a gondtalan mosoly, mikor látja a fiatal poéta láztól piros arcját, homályos tekintetét.

Megszállja a lelkét valami tépő fájdalom s valami eddig nem ismert jószág.

Odahajol a poétához s beczégető, édes szóval vigasztalja.

A szegény költő boldogan mosolyog. Aztán megfogja azt a parányi kis kezét, bágyadt, fénytelen szeméit oda szögzi a leány mélytűzű fekete szeméibe s lassan odavonja száraz ajkaihoz azt a kis parányi kezét s végig csókolja boldog, tulvilági gyönyörrel.

A leány meg oda hajol hozzá, s egy csókot lehel a költő homlokára...

Beteljesült hát az édes álom. Nem csaltak azok a rózsás illúziók, — nem csalt meg hát az az édes ábránd.

Egy halavány viola virág odahull a költő kezére — a leány hajából. A beteg ember kezébe veszi a kis virágot, odaszoritja alig dobogó szívére s úgy susog lassu, elhaló hangon:

— Oh mi szép ez álom! Milyen szép is élni... köszönöm Istenem... köszönöm...

S aztán boldog mosolylyal, kezében a viola virággal még egyszer végig csókolta tekintetével azt a szépséges leányt s aztán... aztán elaludt s talán tovább álmodott, hűséges, soha el nem muló szerelemről, soha meg nem szünő boldogságról...

Es mikor erre gondolok, valami keserű irigységféle szállja meg a lelkem.

Irigylem ezt a szegény poétát, talán azért, hogy mosolyogva, boldogan hunyta örök álomra fáradt pilláit. Lelkében, fiatal szívében tisztán, érintetlenül élt az ideál. És boldog volt, mert nem volt már ideje megérni azt az időt, mikor elszállnak az illúziók, el az ábrándok s nem marad más vissza, csak keserűség, fájó, gyötrelmes csalódás, — hűséges, fáradhatatlan kísérői uttalan utunknak, — küzdelmes bolyongásunknak.

csak hogy azt higgyék, hogy oda vagyunk nyaralni.

Mama: Csak türelem Jakabkám, egy hétig még muszáj oda lenni? Hol hallottál te már 2 hétig nyaralni? Hja, ha az embernek nem telik, így kell segíteni.

Papa: De hát ki kívánja azt, hogy mi okvetlen nyaraljunk?

Mama: TÁTI te azt nem érted. Mit szólna Janka, ha majd kérdik tőle, hogy: hát te édesem, hol nyaraltál?

Papa: Hát most mit fog mondani?

Mama: Látod milyen gyámoltalan vagy! Hát azt fogja mondani, hogy a Tátrán, hogy a Mátrán, meg a Dobsina környékén.

Papa: Ejha! Mért nem már mindjárt Norderneyt? Es ki fogja mindezt elhinni.

Mama: Jakab, hát hol az eszed? Hisz a Samu elment tanulmányuttra és mindenütt a hol megfordul küld anizskártyákat a Janka nevében.

Papa: Janka pedig ott ül egész nap a pinczében és görög dinnyét eszik, meg Beniczkyt olvas. Csak arra vagyok kíváncsi, hogy ha meg nem ígérem a Samu kölyöknek, hogy ha leteszi az érettségét elmehet tanulmányuttra a Tátra környékére, hol nyaralnánk mi mostan?

Mama: Akkor is nyaralnánk. Kibéreltünk volna Popledenkán egy kis hegyi lakot és ott töltöttük volna a nyarat.

Papa: Popledenkán? Hát a merre van?

Mama: Ejnye de kötekedsz ma mindenben. Hát nincs sehol, de azért remek szép vidék, ózondus levegő és ajánlnánk mindenkinek.

Papa: No jól van, akkor jövőre oda megyünk.

Janka (belépve a szobába): **Mama** én már nem tudom mi lesz velem. Oda vagyok egészen. Nézd, hogy nézek ki.

Mama: Nem esoda ha egész nap a pinczében nyaralsz. Na majd helyre jössz a nyaralás után.

Janka: Igen majd a nyaralás után! De hát mit mondok, ha kérdik, hogy töltöttem az időt, meg miért nézek ki ilyen rosszul.

Mama: Már te is éppen úgy beszélsz, mint apád. Hát az időt jól töltötted. Anna bál után kaptál éjjeli zenét . . .

Janka: Igen idehaza a füledt szobában majd megették a szunyogok.

Mama: Vigyázz mert a szádra ütök. Aztán miért nézel ki rosszul? Hát nem használt a tátrai levegő! Majd jövőre másfelé megyünk.

Papa: A másik sarkába a pinczének.

Janka: De hát mamám két hét nagyon elég nyaralásra.

Mama: Ostoba liba! Hát tudsz valamit a Tátráról? Ha kérdik milyen helyeken voltál? Na látod! Egy pár napig még oda leszünk és ha Samu hazaérkezik, akkor mi is meg fogunk érkezni. Azt fogod mesélni mindenkinek, a mit a Samu mesélt nekünk.

Janka: Az ördög vigyé el azt a Samut, ha holnap nem jön haza!

Papa: Ne haragudj Janka. Jövőre te is elmehetsz majd Popledenkára nyaralni!

(Puby.)

UJDONSAGOK.

TAJÉKOZTATO.

Régészeti és történelmi muzeum. (Schlauch-park) nyitva minden vasár- és ünnepnap d. e. 10 órától fél 1-ig és d. u. 8-5 10 krért. Kedden és csütörtökön d. u. 5 óráig 20 krért. Más időben 50 kr.

Éljen a király!

(P. Ö.) Szent István országa szívvel-lélekkel ünnepli ma dicsőségesen uralkodó apostoli királyunk I. Ferencz József születése hetvenegyedik évfordulóját.

Hetvenegy esztendő telt el immár azóta, hogy a kies Schönbrunnban, királyi bölcseben egy gyermek látta meg a fénylő sugaraival egész földet bearanyozó napvilágot, egy gyermek, — ki már tizenhét éves korában két birodalom trónját volt hivatva betölteni s aki nehéz hivatását ma is, mikor már az idők nyomai látszanak jóságos arcán, oly hiven tölti be, hogy a történelem évszázadok múlva is hálával emlékezik meg az ő dicső s érdemekben gazdag uralkodásáról.

Nehéz s vészes időkben vette át elődjének trónját.

A hosszú, emberöltőt meghaladó idő alatt, sok, nehéz megpróbáltatáson ment keresztül a kettős monarchia, — sok vészes zivatar vonult el Szent István országa felett. De a borura derű kövekezett. Nemzetünk visszakapta ősi alkotmányát s kitartásának jutalmául a legalkotmányosabb királyt nyerte.

S azóta egygyé forrt a király nemzetével.

Mindenkor boldog volt a királyi család, valahányszor körünkben időzött, tapasztalva hogy a nép, viszonzásul az uralkodó részéről tapasztalt jóindulatért a hálás szeretet és alattvalói hűség koszorújával övezi a királyt és feleséges övéit.

Azonban királyunk boldogságát a lefolyt hosszú idő alatt igen sok csapás zavarta meg. Annyi szívbeli fájdalom, annyi megpróbáltatás talán egy alattvalót sem ért, mint királyunkat.

Közönséges ember tiszter összeroskadott volna annyi és oly nagy fájdalmak terhe alatt mint a mennyi az ő nemes szívét érte. Egymásután látta kidőlni oldala mellől a fiatalabb fákat, családjának tagjait, míg ő, a törzs, bár meghajolva, de állt és viselte némán fájdalmát, vigaszt találva hitében és alattvalói hűségében.

Nem! Őt nem engedte ezeréves nemzetünk Istene a fájdalmak sulya alatt összeroskadni. Az ő könnyeit felszárította, fájó sebeit behegesztette népének önfeláldozó hűsége, szeretete, ragaszkodása felséges koronás királya iránt.

Őt a kifürkészhetetlen isteni Gondviselés a kötelességtudás és népei iránt való szeretet által annyi erővel ruházta fel, hogy leküzdvé a csapásokat, éjjelt nappalá téve, ma is, agg korában, szüntelen népei boldogságán fáradozik.

S azért hálánk kifejezéseül a mai örömnappal, Felső királyunk születése hetvenegyedik évfordulóján némuljon el minden politikai és társadalmi harc s e helyett hadd szállja meg lelkeinket ünnepi ihlettség. Lehelje kebleinkbe a koronás király és felséges családjára iránti hűség, ragaszkodás szüziesen tiszta érzetét, hogy egyesült akarattal törjön fel szíveinkből a mindeneket Alkotó égi trónusa elé fohásunk, hogy a nemzetek Istene a legelső magyar embert a mi hön szeretett, jó öreg királyunkat népei boldogságára sokáig éltesse!

Ö Felső mai születésnapja alkalmából a templomokban hálaadó istenitiszteleteket tartanak.

A 1. sz. székesegyházban dr. Schlauch Lőrincz bibornok tartja az ünnepélyes Te

Deumot és szent misét. Az istenitiszteleten a polgári és katonai méltóságok teljes számban jelen lesznek. A templomhoz kivonulnak a helyben állomásozó összes fegyvernembeli csapatok s az istenitisztelet végeztével defiláló lesz.

Délben a bibornok diszebedet ad, amelyre városunk előkelőségei hivatalosak. Azonkívül az összes tiszti étkezőkben diszebedek lesznek s a csapatok pihenőt tartanak.

A mai nap alkalmából tegnap este dísz takarodó volt; a katonazenekar lámpionokkal, zenével járta be a város főbb utcáit.

* **A városi árvaház ügyei.** Nagyvárad városi árvaházi igazgató választmánya tegnap, szombaton délelőtt ülést tartott, Rimler Károly polgármester-helyettes elnöke alatt. A választmányból jelen voltak: özv. Des Echerolles Kruspér Sándorné, Baróthy Sándorné, Mezey Vilma, Wécher Adolfné, Ragány János, dr. Vucskics Gyula, Stark Gyula, Dús László, Bordó Károly és Szűts Dezső. — A községi iskolaszék megvizsgálta az árvaházat, hogy képes-e a szülői nevelést pótolni, a gondnok teljesíti-e odaadással nevelői tisztét. A jelentés szerint az eredmény kielégítő, hanyatlás nincs. — 2 felügyelőt alkalmaztak az árvák éjjelnappali gondozására. — Négy árva helye üresedett meg s csupán egy pályázott, akit elutasítottak, mert idegen illetőségű. Az árvaházi választmány felhívja a városi tanács figyelmét, hogy egyes gyermekekért a leleczházban az anyja fizetett némi összeget. Talán az árvaházban is lehetne ez utón némi jövedelemre szert tenni. Négy növendék kilépett s mesterségre megy, öt kiváló szorgalmas növendéket pedig idővel tanítókká képeztetnek ki. Még néhány apró ügy elintézése után az ülés véget ért.

* **Árlejtés a városnál.** A Rulikovszky-temetőhöz vezető ut kiburkolását elrendelte a város. Az árlejtést tegnap délelőtt tartották meg a munkálatokhoz szükséges kavics és rostaalj szállítására. Két pályázó volt. Engel Ignác a kavics köbméterét 2 kor. 50 fillérért, a rostaalj köbméterét 2 kor. 70 fillérért ajánlta, míg Papp János és társai a kavicsot 2 kor. 48 fillérért, a rostaaljat 2 kor. 68 fillérért hajlandók szállítani. Ez utóbbinak, mint előnyösebbnek ajánlatát fogadják el.

* **A német trónörökös háztűznézőben.** Londonból jelenti a Daily Mail, hogy Vilmos német és porosz trónörökös azért utazik Londonba, mert meg akarja tudni, vajjon a con-naughti hercege leánya, a kibe a trónörökös szerelmes, viszonzozza-e érzelmeit. E szerint Vilmos hercege háztűznézni járt Angliában. Vilmos trónörökös még nagyon fiatal, 1882. május 6-án született. Születésekor dédatyja, I. Vilmos császár örvendezve kiáltott fel: Hurrá, a negyedik császár!

* **Bimbóhullás.** Részvétellel értesülünk, hogy Vattay Gyula mezőtelegi jegyzőt mély gyász érte. A család személfénye, Vattay kis unokája Gödör László vasuti tiszt és Vattay Piroska leánya tegnap reggel meghalt.

* **Tolsztoj felépült.** A „Temps” jelenti Moszkvából: Tolsztoj Leó teljesen felépült. Több óráig tartó napi sétáján kívül Repin festőnek is ül, a ki az író arcképét festi. Tolsztoj jelenleg Az egyedüli eszköz című munkáján dolgozik, a mely legközelebb fog megjelenni. A nagy író ebben a munkájában a modern társadalom átalakulását tárgyalja és kijelöli az utat, melyen a társadalomnak haladnia kell, hogy megtisztítsa a moralt és elérje valódi eszményét! Szépséges ut lehet! Reméljük nem talál sok követőre.

* **Diszes esküvő.** A helybeli premontrei templomban tegnap délelőtt vezette oltárhoz dr. *Imrik* Gusztáv, a nagyvárad i ügyvédi kar egyik kiváló képzettségű jeles fiatal tagja bájos aráját *Tóth* Margitot, *Tóth* Márton városi ügyész nagyműveltségű és kedves leányát. A templomot színültig megtöltötte a rokonok, jó barátok és ismerősök tömege, kik szerencsekívánataikkal elhalmozták a kedves párt. Az esketési szertartást *Imrik* Zoltán hosszupályii plebános, a vőlegény testvérháttyja végezte, ki a szertartás végével gyönyörű szivhez szóló beszédet intézett az ifju párhoz. Az esketési aktusnál tanukként szerepeltek *Frankó* Endre ügyvéd és *Imrik* László káptalani tiszt. A vendégek sorában pedig ott láttuk: Dr. *Stettner* János kir. közjegyzőt nejével, a *Frankó*, *Sody*, *Bónyi* és *Imrik* családot, *Bárdos* Ödönt és nejét, dr. *Schweiger* Ede és dr. *Várady* Zsigmond ügyvédek. Esküvő után diszes reggeli volt az öröm szülők fő-utczai vendéglátó házában, honnan az ifju pár a délutáni vonattal Olaszországba utazott. — A magunk részéről is, kik az új férjet folyton körülünk láttuk, és tudjuk, ismerjük az ő kitartását és ambícióját minden szép jó és nemes iránt, tiszta szívből kívánunk zavartalan és tartós boldogságot.

* **A hétről.**

Barátnők közt. — Mit szólsz, Miezi, Bandi megkérte a kezemet!
— Igen, valami ilyesfélét vártam. Mikor én neki kosarat adtam, azt mondta, hogy valami bajt fog csinálni magának.

Kibuvó. Bakfis: Tanár ur, merne a szemem közé nézni s azt mondani, hogy én a majomtól származom?

Tanár: Hm. Tényleg nagyon kedves kis majom lehetett.

Gavallér betörők. Feleség: Jóska, betörők vannak a lakásban.

Férj: Menj le, édes fiam, nem fogják merni, hogy egy nőt bántsanak.

Papucs. — Papa, kérlek, mi az az agglegény?

— Agglegény, fiam, az egy boldog ember... de ezt nem szabad a mamának tudni.

(*Kakas Márton*).

* **A dán udvar.** Keresztély dán király, a ki most 83 éves, augusztus 21-én a fredensburgi kastélyba megy, a hol két hónapig fog időzni. Ezen idő alatt a kastélyban rendesen nagy az élénkség, mert a látogatások egymást érik. Az idén is elfognak jönni a czár és a czárné, az özvegy czárné, az angol királyi pár, a görög király, a kumberiandi hercegi pár, Miksa badeni herceg és neje és György görög herceg, Kréta kormányzója.

* **Pénzhamisítók.** Szabadkáról írják, hogy a bács-bresztováci csendőrség hamis ötkoronásokat gyártó bandának jött a nyomára. A hamis pénzt egy Trischán nevű cipész hozta forgalomba Budapesten lakó anyja és öcsöje segítségével. A bresztováci pénzhamisítók összeköttetésben állottak az újvidéki pénzhamisító bandával és az egész Bácskát elárasztották hamisítványikkal. Házmotozáskor a csendőrség nyolcz gépet és sok hamisítványt talált. Trischánt letartóztatták, de még több letartóztatás várható.

* **A Nobel-díj.** Kopenhágából távirják, hogy az egyenkint 200.000 koronára rugó Nobel-féle tudományos díjak közül az egyiket *Finsen* dán tanár, lupusnak a világosság által való kezelés feltalálója, a másikat pedig *Pasvlov* orosz physiolog fogja kapni, a kinek a táplálkozásról írt munkái világhírűek.

* **Az állami tisztviselők fizetésemelése.** A Pancsován állomásozó állami tisztviselők az iránt kérték a város törvényhatóságát, hogy írjon fel a kormányhoz és országgyűléshez az állami tisztviselők fizetésének emelése és helyzetének javítása érdekében. A kérelemnek Pancsova városa eleget tett s meleg hangú feliratát pártolás végett Nagyvárad városának is megküldötte.

* **Crispi fia.** A római »Fanfulla« írja, hogy az igazságügyminiszter Crispi fiának, aki rablógyilkosság elkövetése után annak idején Dél-Amerikába szökött, menlevelet küldött, hogy haza jöhessen Olaszországba örökségi ügyeinek rendezésére.

* **Viszárlések a városi vámoknál.** A vámonknál Nagyvárad város pénztára kárára elkövetett visszaélések tárgyában *Komlóssy* József városi tanácsnok már átvette a megbízást a vizsgálat megejtésére, a melynek során nemcsak a felfüggesztett *Beczka* Arthur vámfelügyelőt és *Horváth* János vámmellenőrt, hanem az összes vámszemélyzetet is ki fogja hallgatni. Az iratokhoz van mellékelve az a 60 darab régi vámjegy, amelyeket újak helyett adtak ki a lóvásárban hétfőn, s a melyekről konstantálták a visszaélést. Tegnap számoltak be a heti bevétellel a helypénzszedők, akiknél mindent rendben találtak. Most már azt a helyes ujitást léptették életbe, hogy a jegyek egyik szélét megcsonkítják az ellenőrzésnél s így az egyszer már kiadott jegyet nem lehet újból értékesíteni.

* **A fotografiák.** Egy vidéki városban most nagyon sokat mulatnak az odaváló jegyzőn. Nem, mintha a jegyző ur valami humoros, vagy nevetséges figura volna. Sőt ellenkezőleg, roppant pedáns, ideges és szigorú férfiú, a ki még soha senki se látott mosolyogni. A multkoriban a szigorú ur elment a helybeli fotografushoz és levétette magát. A kép elkészült, de a jegyző úgy találta, hogy nem adja híven vissza férfias vonásait. A fotografus új főlvetelt csinált, sőt nemsokára egy harmadikat is, mert a jegyző sehogyse volt hajlandó elismerni a hasonlóságot és a képet ezzel a megjegyzéssel küldötte vissza: *Ez lehet a Dalai Láma, de én nem vagyok.* A szegény fotografus kifogyott a türelemből, tovább nem is próbálkozott és minthogy a jegyző se fizetni nem akart, se a képeket átvenni hajlandó nem volt; fogta a fotografiákat, kitette a kirakatába valamennyit ezzel az aláírással: *Ez az ur az, aki nem fizet.* Ennek az ötletnek természetesen meg lett a hatása. A jegyző irtózatos dühbe borult és mert az első huszonnégy órában hasztalan kereste a fotografust, főljelentést tett ellene a bíróságnál. A tárgyalást megtartották, de a jegyzőt itt csak újabb kudarc érte. A fotografus az ő tulajdon levelével érvelt, a melyben maga jelentette ki, hogy azok a képek, a melyeket a panaszlott a kirakába rakott ábrázolhatják a Dalai Lámát, de őt nem. *Panaszra tehát legföllebb a Dalai Lámának lehet joga.* A bíróságnak el kellett fogadni ezt a védekezést, a jegyző pedig — mit tehetett egyebet — szépen megvásárolta a fotografiákat. Újabb főlvételeket azonban nem csináltatott.

* **Marólugot ivott.** Utóbb mind inkább szaporodik Nagyváradon az öngyilkosok száma. Tegnap előtt emlékeztünk meg egy szerencsétlen asszonyról, aki öngyilkosságot követett el s tegnap már ismét eldobta magától az életet egy helybeli nő. *Hramulics* Józsefné, szül. Cserép Mária, az »Emilia« gőzmalom molnárjának a neje marólugot ivott s az erős mérget megölte. Délután 2 órakor magára zárta az ajtót s egy csésze mérget ivott. Iszonyu kínokat szenvedett, de nem volt senki a közelben, aki észrevette volna a kínos vergődését. Este 6 órakor, a munka végeztével férje be akart menni a szobába, de nem tudott. Ijedten törte fel az ajtót s ott találta nejét élettelenül. A délután folyamán kiszenvedett.

A világitógáz jubileuma.

Nevezetes évforduló fölött siklottunk el észrevétlen: 1801. augusztus 11-én este gyultak ki Párisban a Seignelay-palotában legelőször gázlámpák. Első felvonulása volt ez az esemény a XIX. század nagy találmányának, a mely még ma is él s egyelőre ki sem fog vészni a közhasználatból. A világitógáz feltalálója, Lebon Fülöp, francia ember volt; egyszerű, szegény ember.

Találmánya száz éven át világitott az emberiségnek, hogy most az *élet-halálharcot* vegye fel *utódja, ellenfele*, s talán *gyilkosa*: a villanynyal szemben.

Lebon Fülöp Franciaországban, Brachai-ban született 1767. május 29-én. Az építészeti pályát választotta czélul s mint ut- és hidépítési *hivatalnok*, elég nehéz, elég alárendelt szerepben élte napjait. 1792. ápril 18-án 2000 frankos pályadíjat nyert a gőzgépek szerkezetének javításáért. Ezzel azonban csak ellenségei szaporodtak s hogy ne legyen *kedve* találmányokon törni a fejét; hogy ne tehessen számításokat, az utépités legzaklatottabb ügyeit bízták rá.

Egyszer egy marék *fűrészport* helyezett üvegcsővel bíró edénybe s elkezdte azt hevíteni. Nemsokára fojtó lég, később sűrű füst tolt ki az edény csővéből.

A felnyitott edényben égést nem látott, csak átváltozást.

A kítóduló *léghez* tartva a gyertya lángját, az lángra lobbant és égni kezdett.

Egy pillanat alatt tisztában volt *Lebon* a gázfejlesztés és gázvezetés találmányával — és azzal is, hogy a kőszén lesz legjobb anyag a világitógáz fejlesztéséhez.

Edénye csővét meghosszabbította, hideg vízen vezette keresztül. Az így előállított gáz még tisztább fényvel égett.

Lebon ekkor egy készüléket szerkesztett. Ebben benne volt a gáz *fejlesztés*, gáz *tisztítás* és gáz *felfogás* eszköze.

Az ő leike már fényben látta uszni Európa nagy városait. Ellenei pedig *örültnek* nevezték s azzal keserítették, hogy nem is tudományával, csak a *vélellenség* folytán talált fel, egy nagy — semmit!

Hiába mondta *Lebon*, hogy Newton is egy alma eséséből számította ki a föld vonzó erejét. Százezeren látnak almát leesni s még sem jutott másnak eszébe a föld vonzására következtetni. Sok ezren hallgatták a *fedő* rezgését melyet a fazékból kitörő gőz mozgat; és egy *Walt* kellett hozzá, hogy a gőzgép megvalósuljon (s a vasuti mozdonyok *öt év mulva* ünnepeleshessék az első mozdony százados évfordulóját).

Hány millió ember látta a reggel és este megérkezését — és egy *Gallilei* kellett ahhoz, a ki *elítéltetése után is*, az suttozja: »és mégis mozog a föld!«

A rothadó anyagok; kemenczében égő *szalma* fölött, hányan látják a magasban libegő kékes lángot — és egy *Lebon Fülöp* kellett ahhoz is, hogy a világitó gáz előállítása, tisztítása és alkalmazása megvalósuljon.

1799 ben megkapta *Lebon* a szabadalmat s mintha belelátta a föld mélyébe, a kőszénbányászat *felvirágzását* megjövendöli s azt mondja, hogy: az lesz legjobb a gázfejlesztésre.

A mindennapi kenyér újra csak az országutak kavicsolásához kergette ezt a nagy feltalálót. Hivatalfőnöke biztatgatta, hogy fejesse be találmányát. *Alattomban* meg feljelentette — mulasztásért! A vizsgálatot megindították ellene; felmentették.

A háboru azonban nemcsak utját szegte minden találmányának, de *Lebon* a nyomorba döntötte.

1801. elején Párisba vették fel az utczai kövezésekhez. A kövezési *felügyelő* mellé osztották be, a ki elvárta, hogy *Lebon* ő helyette is dolgozzék. Ő a nagy elfoglaltság mellett is számításokat teit.

Ajánlatot adott be Páris város gázvilágitására. Ajánlatát *még csak válaszra sem méltatták.*

Kibérelte a Seignelay-palotát. Ennek termeit és kertjét világitotta meg néhány estén át.

A szökőkutak, kertek, folyosók addig nem látott *fényárban* usztak. Páris lakossága el-

ragadtatással éljenezte azt az embert, kinek találmányát a nép elvetette, kigunyolta.

A francia nép örömrivalgása között ő már nem is Páris, de az országutak megvilágítását tervezte. I. Napoleon a rouvrai erdőben adott helyet Lebonnak, hogy gyárát ott állítsa föl. Egy vihar feldulta az épületet, a megmaradt részt pedig felgyújtás által semmisítette meg a — rosszakarat.

Lebon vállalatát az a kívánság nyomta el, hogy a francia tengerészetet lássa el a szükséges *kátránnyal*. Ezt nem volt képes a vihar és tűz után teljesíteni.

Az orosz czár mesés összeget ajánlott fel számára s meghívatta, hogy találmányával költözzék Oroszországba. Lebon visszatért hazájába, mert csak annak akart szolgálni. Ott gunnyal fogadták.

1804. december 2-án újra azt mondta, hogy nemsokára gázzal világított országuton fog járni Páris népe. Ráfogták, hogy meg van *örülve!* — hogy teljesen *megbolondult!*

Gunyt ütöttek belőle; ha vitatkozni kezdett, megütözték. Egy ily vita után orozva gyilkolták meg.

Élettelen holttestét az elyei mezőn találták meg. Tizenhárom törzsurást olvasott meg rajta a hivatalos vizsgálat.

Nem csoda, ha találmánya *századik évfordulóján* csak *átsiklik* emléke fölött a *hálás* utókor.

Rátkay József.

IRODALOM.

Népiskolai földrajz.

— Válaszul B. J. urnak. —

Ezen cím alatt kritika jelent meg e becses lap augusztus 15-iki számában az én szerény és a kritikus által is »a legjobb könyvek sorába« oszított könyvekről.

Igen tisztelt Szerkesztő ur szíves engedelmével bátor vagyok a kritika egy némely részére néhány megjegyzést kockáztatni. Különösen foglalkozni óhajtok ezuttal a »kritikus-cikk« bevezető és végső soraival.

Azt írja az én jóindulatu bírálóm, hogy a kir. tanfelügyelő által irt iskolakönyveket két okból nem szereti. Első ok: »a hivatalos nyomás hatalmának vádjá«, a második ok: »a honorárium« kérdése.

Hogy az én jóindulatu bírálóm mit szeret és mit nem, az én reám nem tartozik; az az ő speciális dolga, izlése. De az indokolást, melylyel támogatni véli az ő gusztagának kifogástalanságát, nem hagyhatom szó nélkül. Nem pedig azért, mert »a legnagyobb jóindulattal és a legtávolabbi érdekeltlenséggel« holmi »hivatalos nyomás hatalmának vádjá«-tól tart és »mert a könyvirással járó honoráriumokat a tanítói bugyellárisokba inkább odaillőnek tartja.«

Tudtommal népiskola Biharvármegye határain túl is van. Azt is tudom, hogy eme földrajzunkat a népiskola 4-ik osztálya számára irtuk. — Az is tény, hogy »hivatalos hatalmunk« — a mint azt a »kritikus« ur véli, Biharvármegye határainál megszűnik. Bizonyos továbbá az is, hogy Biharvármegye nem minden egyes iskolájába vezetik be az általunk irt tankönyveket, tehát a feltett vád még feltevésében is alaptalan és a vádló teljes tájékozatlanságára vall. Amely iskolák, mint pl. az Orsolya-zárdai iskolák, az Auspitz-féle magánintézet és mások, amelyek könyvünket bevezették vagy bevezetik, bizonyára nem a hivatalos hatalom nyomása alatt tették, hanem talán ők is »merészkedtek« »a teljesen modern, magyaros zamatu stílusával, egyszerű és világos deffiniójával határozottan a legjobb könyvek sorában« helyet foglaló szerzeményünket jónak és sikerrel használhatónak vélni. — A zárdai tantestület és az Auspitz-féle magánintézet fentartója van olyan paedagogus, hogy ha a hivatalos presszió és a jó könyv között választania kell, akkor ezutóbbihoz nyúl. Aztán meg a tanfelügyelő hivatalos hatalma nem oly mérvű és jellegű, hogy az iskolák vezetői reitegjenek tőle.

A mi pedig a tankönyvirással — tehát munkával — járó honoráriumot, munkabért il-

leti, engedelmet kérek, de az ön hasonlata, illetve állítása nagyot sántít. Én a honoráriumot, a munkabért annak a zsebébe tartom odaillendőnek, aki rászolgál, aki ir, aki dolgozik. És hogy ki mit írjon, mit dolgozzék, mivel keresse meg a mindennapi kenyerét és szükségleteinek fedezéséhez szükséges jövedelmet, azt hiszem, sem én, sem pedig a »kritikus« ur sem fogja megdönteni, hanem az illető munkás képessége.

Az én kritikusom irántunk való legjobb indulatát mi sem igazolja jobban, mint azon tanácsa, melyet a következő soraiban nyújt: »Én ha tanfelügyelő vagyok*, az eszméket adnám, az irányelveket jelölném meg s tanítóimmal iratnám tankerületem szükséges iskolakönyveit, de valamennyit« és ennek fejében megelégedne az erkölcsi sikerrel; az anyagot tanítóinak engedné át s hiszeni, hogy ily módon sikerülne a kiváló munka erőket tankerületébe csalogatni, miáltal annak szellemi niveauja csak fokról-fokra emelkednék.

Ha a tanfelügyelő csakugyan tanítóival iratná meg a tankönyveket az általa adott eszmék és megjelölt irányelvek szerint, nem oda lyukadna-e ki a dolog, hogy »bármily jó is legyen az így megirt tankönyv, a legnagyobb jóindulat, de a legtávolabbi érdekeltlenség sem lenne képes azt a hivatalos nyomás hatalmának vádjá alul megoltalmazni?« És hol maradna meg a verseny és az, hogy győzzön a jobb, ha az irni tudó tanítók kezét békóba kötnék a kir. tanfelügyelő eszméi és irányelvei? Igazán nagyon »kritikusok« az én kritikusom tanügyi nézetei.

Azért engedje meg, hogy nem a tanácsa szerint fogok eljárni, törekvéseimben nem őt tűzöm követésre méltó irányjelzőül, hanem néhai Gáspár Jánost, Koóst, Groó Vilmost, Sebesthát, néh. Steinbachot, Vargyast, Schwecz Vilmost, Kakujajt, stb., akik mind tanfelügyelők és a kik szintén irtak és irnak tankönyveket a nélkül, hogy ezt tőlük valaki rossz néven vette volna.

Es higgye el nekem B. J. ur, hogy ha »az állami tisztviselők mozgalmának teljes diadalra jutása« bekövetkezik, én akkor is fogok dolgozni és munkámat értékesíteni, ha értékesíthető.

Ami pedig a könyv tárgyilagossá ismertető bírálatát illeti, azt köszönettel veszem. Hatványozott köszönettel, mert a bevezető soraiban és általam a fentiekben kifogásolt »impressziókkal eltelten« írta meg a kritikáját, amely (nyilvánított nézeteiből következően) nem személyemnek, hanem a könyvnek szólt.

Ugy látom azonban, hogy kissé felületesen olvasta át a kritikai bonczkése alá vett könyvet, mert nemcsak a folyók irányában teszek én utazásokat, hanem vasuton is utaztatom a tanítványokat.

Az ország folyamrendszerén nem siklom át, hisz a második részben »az ország határai, a hazai hegyek és dombok, a magyar alföld, a hazai vizek« stb. azon fejezetek, melyek alatt az összefoglalást« elvégzem.

Európán és azért »futok át a legnagyobb általánosságban«, mert úgy kívánja azt az Országos Közoktatási Tanács 1899. évi III. számú javaslata, a melynek az alapján a miniszter megbízásából ép én lehettem szerencsés és egy földrajzi könyvet megírni és az általam bírált könyvet a miniszter jóvá is hagyta.

Es most siessünk az árnyékba, hogy az én képem se legyen sértő. Igaz, »az árnyék a fénynek mindenha hű kísérlője«, vagyis a tudással nem tudás is szokott együtt járni. Ön nem tudja, hogy a tulságos modernség, vagy a jövő közigazgatásban való előrelátásnak tulajdonítsa azt az óriási hibát, hogy a vármegyéről egyetlen egy szó sincs az egész könyvben.

Hát kérem szeretettel ne tulajdonítsa azt sem a tulságos modernségnek, sem pedig a jövő közigazgatásba való előrelátásnak, hanem annak, hogy könyvünk a fentebb hivatkozott javaslat értelmében íródott. A vármegyéről e szerint az V. osztályban lesz szó.

Ami pedig a vármegye fogalmának az ismertetését czélzó követelését illeti, megjegyzem, hogy a vármegye ismertetése a 3-ik osztály tananyaga. Ezért elégedtünk meg annak a

* Adja az Isten, hogy legyen!

felemlítésével, hogy: »Az ország kisebb-nagyobb megyékre van felosztva« és feltételeztük, hogy az arra való tanító a térképoltvasás segítségével kibővíti a rendelkezésére álló időhöz képest az anyagot.

A mi pedig az ön külön egyéni véleményét illeti, hogy ön »előbb ismerteti meg a gyermekekkel az ország határait, hegyeit, folyóit és csak azután viszi Budapestre, mikor tudja miért megy oda«, csak annyit jegyzek meg, hogy tankönyvünk megírásánál a közoktatási kormány által kiadott és tervezett tanterveket és az általa jóváhagyott módszertani könyveket tettük figyelembe, a melyek valami összerakó (induktív) és koncentrikus módszert ajánlanak a földrajz tanításánál és a deductiót csakis az összefoglalásnál, az ismétlésnél engedi meg . . . nagy paedagogusok elveire való hivatkozással, a kiket szintén gyakorlat vitt arra a meggyőződésre, hogy az ismertetésnél az induktív, az összefoglalásnál pedig a deductív módszer a jobbik.

A haza alkatrészei a szülőhely, ennek környéke (kisebb, majd nagyobb), aztán a nagyobb vidékek az összes rajtuk levő függőleges és vízszintes ugynevezett földrajzi tagosultságokkal, nem pedig a határok, folyók, hegyek és folyók. Ha tehát valaki az országot ismerteti, csak akkor jár helyesen és inductive, ha az alkatrészeket ismerteti meg előbb, aztán összerakja azokat és akkor ott áll a gyermek előtt az ország, a haza a maga egészében.

Nagyvárad, 1901. évi augusztus 15.

Gramma Döme.

Katholikus népiskolák tankönyvei.

Buzárovits Gusztáv esztergomi katolikus könyvkiadó cég, évekket ezelőtt, egy igen hasznos és praktikus irodalmi vállalatot indított meg, midőn a katolikus iskolákban hiányzott jó szellemű, megfelelő tartalmu és mindenekfelett olcsó, *husz filléres* tankönyvekkel látta el hazai katolikus népiskoláinkat. A vállalat irodalmi és paedagogiai értékét magas fokra emelte azon körülmény, hogy a tankönyveknek *tizenhét* füzetből álló sorozatát: néhai *Györffy* Iván nagynevű és eminenter katolikus író-tanférfit, a katolikus közélet kiváló munkása, kezdte megírni. A jelesen szerkesztett s kiadásukon kellő módosítások és javításokkal ellátott *kath. iskolai tankönyvek* ma már *tizenhét füzetben* ölelik fel a népiskolai tantárgyak összes tananyagát, s csinos kiállításuk, szép képek és tetszetős nyomdai kiállításuk mellett igen olcsók, lévén egy-egy tankönyv ára csak husz fillér. Minden egyes tantárgyat röviden, de mégis teljes egészében domborítanak ki a tankönyvek, s azért a tananyag elsajátítása és maradandóvá tételére, tapasztalt tanfériak állítása szerint, igen alkalmasak. Közkeveltségük mellett bizonyít egyebek közt azon ajánló körülmény is, hogy azok első füzetei, a Györffy Iván-féle Földrajzi könyvecske 36-ik, Györffy Iván Magyarok Történelme a világtörténettel kapcsolatban pedig 27-ik kiadásban forognak közkezen. A köz-elismerés babékoszorujára érdemesült, jeles és katolikus tankönyvek magyar, német és tót nyelven is megjelentek, s áruk füzetenkint 20 fillér. Mutatványpéldányokat szívesen küld ingyen *Buzárovits* Gusztáv kiadó *Esztergomban*. A közlelő iskolai év küszöbén ajánljuk e kipróbált, derék tankönyveket a t. iskolai hatóságok és tanítók figyelmébe.

Igazságszolgáltatás.

Falkai tárgyalása. A bíróság hamar végez a postasikkasztó bünpörével. Mindössze hat napja, hogy *Falkai* Lászlót hazahozták Amerikából, a hova zsebében negyvenezer koronával szökött s már a tárgyalást ki is tűzték ellene. A törvényszék ugyanis, tekintettel Falkai beismerésére s mivel a tényállás teljesen tiszta, mellőzött minden hosszús vizsgálatot és vádtañási eljárást s az ügyben közvetlen főtárgyalást tűzött ki. A tegnapi hozott határozat szerint a tárgyalást már e hó huszon-

harmadikán megtartják s azon Falkait, kit a királyi ügyészség a büntető törvénykönyv 462. §-ába ütköző hivatali sikkasztás büntetével vádol, dr. Vázsonyi Vilmos ügyvéd fogja védeni. A postakincstár kárára elsikkasztott summából tudvalevőleg több mint 38.000 korona megtértült s így a valóságos kár alig kétezer koronára rug.

TANUGY.

Beiratások a jogakadémián.

A helybeli kir. kath. jogakadémián a beiratások az 1901—1902. tanévre f. é. szept. 1—12-ig az igazgatónál, ellenben az egyes tanároknál szept. 15-ig bezárólag fogantatottak, ezen napon túl a főlvetel csak külön engedély alapján történhetik. A tandíj előzetesen lefizetendő; a mennyiben pedig a joghallgatók a felmentésre igényt tarthatnak vélnék, az ez iránti folyamodványok a tanári karhoz címezve mindjárt a beiratáskor az igazgatónál benyújtandók.

A pót- és ismétlő alapvizsgálatok f. év. szept. 9—14-ig tartanak.

A »Veni Sancte« szept. 15-én lesz, a nyilvános előadások szept. 16-án kezdetnek meg. Kelt Nagyváradon, 1901. aug. 18-án.

Az igazgatóság.

Beírás és érettségi vizsgálat a főreáliskolában.

A főreáliskolában az 1901—1902. tanévre a növendékeket f. évi szept. hó 1., 2. és 3. napján fogjuk beírni.

A beiratások az említett napokon d. e. 9-től 12-ig fognak tartani.

Beiratás végett előbb az igazgatónál, azután az illető osztályfőnöknél kell jelentkezni.

A tanévet szept. hó 4-én nyitjuk meg.

A javító-, pótló-, felvételi- és magánvizsgálatokat aug. 30-án délután s 31-én d. e. 8-tól 12-ig, d. u. 3-tól 6-ig tartjuk.

A javító pótló érettségi vizsgálat írásbeli része szept. 1., 2., 3., 4. napján lesz d. e. 8-tól 1 óráig.

A szóbeli érettségi vizsgálat szept. 6-án reggel 8 órakor kezdődik.

Nagy-Váradon, 1901. aug. 18-án.

Krüger Viktor,
igazgató.

Menedékházvezetők tanfolyama.

Szeptember hó 2-án nyílik meg Nagyváradon az a tanfolyam, amelyiken megtanítják az arra hivatott nőket a kisdetek iránt való szeretetre, gyöngédségre. Ez a két kiválóság meg van minden nő lelkében, csak hogy az élet viharában különbözőképp alakulnak, különbözőképpen indulnak az érzések. Itt az iskolában, a gagyogó kicsinyek boldog környezetében meg-nemesül a női lélek, egygyé forr a sok-sok apró, nevető gyermek ártatlan lelkével. Így, itt nevelik a gyermek menházvezetőket, akikre boldog családok bizzák legföltettebb kincseiket.

A tanfolyam megnyitására következő értesítést vettünk:

Az államilag engedélyezett állandó gyermek-menedékházvezetők képző tanfolyamát a folyó évi szeptember hó 2-ik napján nyitom meg.

Jelentkezhetnek: 18—40 éves életkorú nők, kik a VI. elemi osztályt végezték, jó hanggal és tiszta zenei hallással bírnak.

Benyújtandó iratok: Iskolai, erkölcsi születési és orvosi bizonyítványok. Jelentkezni bármely napon lehet augusztus hó 31-ig az Apá-

ca-utca 378/8. számú házban alulirotnál, hol tandíjmentes tanulók is felvételnek.

Nagyváradon, 1901. aug. hó 15.

Özv. Dyk Ferenczné,
okl. kisdédóvónő.

MULATSÁG.

Hangverseny a Zöldfában.

Meghallgatni egy műkedvelői előadást nehéz, nagyon nehéz dolog, kritikát mondani pláne veszélyes. Azért nehéz végig hallgatni, mert a műkedvelők többnyire teljesen kiforgatják eredetiségéből a darabot, gyenge játékkal, a zseniális elme által szült mesteri zenemű pedig közönségsé válik a gyakorlatlan, vagy kevésbé gyakorlott kezek játéka alatt. A kritizálás pedig — jóllehet háládatos sohasem volt — ilyenkor feltűnően komplikált, mert nem tudja az ember dicsérjen bár jogtalanul, avagy sujtson igazságosan?!

Végig hallgatva a *Kürti* Margit által sikeresen rendezett hangversenyt, öröm tölti el az ember keblét, láttá hogy mire képes a szorgalom s rendezni tudás; mert jóllehet majd minden egyes fényesen állta meg helyét, de mégis az érdem az első sorban a *Kürti*-é.

Kellemes művelzet volt hallgatni *Schwartz* Juliska mesteri zongora játékát, a ki *kola nélkül* igazán remekelt. *Rogoz* Imre szavallata meghatott mindnyájunkat s éreztük a gyarló ember vergődését, a mint felordit kinjában »*Keresem az Istent, s nem találok seholl*« ő újra megmutatta — mint már számtalanszor — milyen kitűnő alakító. *Fényes* Mártha kiváló tehetségének ezuttal újból jelét adta s a többi izben felhangzó tapsvihar méltó jutalma volt impozáns játékának.

Kürti Margit bájos éneke, kellemes, tiszta csengésű hangja megrendíti a szív hurjait, s minden mozdulata méltó a pécsi Nemzeti Színház hősnőjéhez.

Engel Valéria, *Fülöp* Rózsika és *Brand* Béla elég jól játszottak, de úgy ök, mint a többiek, látszik hogy küzdenek a kezdet nehézségeivel.

Pont 11 órakor vette kezdetét a tánc s a jóhangulat tartott reggelig. J. B.

A vasárnapi népiünnep.

Nagyvárad, aug. 17.

Páratlan nagyságban és pompában bontakozik ki a tervekből annak a népiünnepnek a képe, a mely zajossá és szinessé fogja tenni Nagyváradot. A rendezőség fáradozásait már eddig is fényes siker jutalmazta. A közönség, a nép érdeklődése olyan nagy a népiünnep iránt, hogy szinte bizonyos, hogy vasárnap népvándorláshoz hasonló tömegek fognak tartani a Sport-tér felé. Azoknak az ezreknek, akik kimennek a népiünnepre, páratlan szép, változatos, nagyarányú mulatságban, pompás szórakozásban lesz részük.

A főrendezők névsora valóságos vezérkar, csupa olyan emberekből, a kiknek a társadalmi állása nem kisebb ötletetességüknél és ügyességüknél és a kiknek a neve biztosítja a sikert. Főrendezőknek a következőket kérték fel:

Dr. Bulyovszky József, Rimler Károly, Gerő Armin, Schmidt Ödön, Schmazsenka Ernő, Moess Károly, Fekete Sándor, Láng József, Sarkadi Lajos dr., Vomácska József, ifj. Rimanóczy Kálmán és a Rhédey-kert felügyelőség tagjai: Mezey Mihály, Kunz Gusztáv, Hegedűs Géza, Busch Dávid, Stark Gyula, Weingärtner Andor.

Ott, ahol az ügyességnek, az ötletnek, a tekintélynek nem volna hatása, ott a női szemek teszik teljessé az ünnep nagy sikerét. A kit semmiféle látványosság nem volna képes kicsalni a Sport-térre, azt ki fogja csalni a női báj, a női kedvesség, szépség, a melyet a

hódításnak egy kis hadserege áraszt szét az ünnepélyre. Egész csomó előkelő és szebbnél szebb asszony és leány vállalta el a rendezőség felkérésére a védhölgyi tisztet. Itt a névsoruk:

Br. Gerliczy Félixné, Des Echerolles K. Sándorné, br. Podmaniczky Emmi, Schmidt Pálné, Aulich Henrikné, br. Stipsitz Józsefné, dr. Bulyovszky Józsefné, Sal Ferenczné, Schlauch Jozefina, Molnár Lajosné, dr. Molnár Imréné, Molnár Ilona, Weinberger Lajosné, Weinberger Irén, Heringh Erzsike, Erkel Irma, Vinkler Márta, Vinkler Lajosné, Király Klára, Király Sári, Török Olga, Cseresznyés nővérek, Sebő Anna, Mihályházy Margit, Hlatky Margit, Schvarcz Gézané, Putnik Gézané, Mezey Vilma, Harmathy nővérek, Giraud Vilma, Steiner M. Albertné, Róz Ilona, Erdélyi Anna, Gitye Ilona, Schmidt Irma, Guttmann nővérek, Déry nővérek, Juszt Károlyné, Kugler Rózsika, Kunz Gusztávné, Fekete Sándorné, Zilahy Olga, Dús Erzsike, Fényes Otília, Rednik Gizella, Megyesy nővérek, Nadányi Irén, Andriska nővérek, Bognár Sándorné, Busch Dávidné, Papp Imréné, Hlatky Endréné, Elő Jánosné, Blum Gézané, Weiszlovits Lajosné, Weiszlovits Ilona, Breiten Elza, Bródy nővérek, Szemes Ilona, Szabó Klára, Beznay Irma, Hoffmann Henrikné, Huzella Gyuláné, Moess Károlyné, Knapp Ferenczné, Voszka nővérek, Aufricht nővérek, Aron nővérek, Flaskay Berta, Miskovszky nővérek, Böszörményi nővérek, Bordé Ferenczné, Mádi Kovács Istváné, Brányi Sándorné, Zigre nővérek, dr. Heim Józsefné, Germán Károlyné, Makay Ilona, Bozóky Nóra, Rimler Irén.

Az ifjusági rendezők sorában ott van Nagyvárad egész aranyifjusága:

Sebő Mihály, Ormay Lajos, Krüger Jenő, Beöthy Miklós, Szolcsányi Béla, Aliquander Ödön, Baaja Ödön, Benák Sándor, Bodnár Andor, Bognár István, Cseresznyés Béla, Dukesz István, Des Echerolles Gilbert, Fleischer Béla, ifj. Harmathy Károly, Janovics Jenő, Lakatos József, Medvigy Gábor, Medvigy István, Medvigy Mihály, Miskolczy Pál, Molnár Kálmán, Nagy Matczel, Papp Romulus, Schweiger Gyula, Schwartz István, Frankó Endre, Altnöder Béla, Fráter Pál, Középegy Jenő, Sipos Ernő, ifj. Böszörményi Géza, Cserey Dezső, Cserey Géza, Debreczy Géza, Erdelt Béla, Fabri Albert, Fehér Ödön, Ficzek Emil, Ficzek Jenő, Giraud Arpad, Gyenge Béla, Hollmayer Béla, Jankovits Gyula, Jelinek Géza, Julier Károly, Kolthay Kornél, Kolb Géza, Kőszeghy László, dr. Krüger Aladár, Lukács Imre, Maróczy János, Mészáros Aladár, Miskovszky Jenő, Papp János, Patkó Antal, Poynár Ernő, Szemes Ferencz, ifj. Szokoly Tamás, Tátray Kálmán, Varga Ákos, Votisky Antal, Szunyogh István, Szunyogh Andor, ifj. Szunyogh Péter, Hantke Emil, Géher Lambert, Heiser Gyula, ifj. Kaczián Károly, Kovács Jenő, Nyiry Béla, dr. Nyiry Ödön, Eleméry Ferencz, dr. Gyöngyössy István, Kolb Arpad, Rezey Gusztáv, dr. Stokker József, dr. Wawrek Kálmán, Löwy Mór, Gara Ákos, Olasz Béla, Tarján Leó, dr. Dési Géza, dr. Cziffra Kálmán, dr. Popovics Miklós, Aufricht Lajos, dr. Baróthy Pál, Baranyi András, Bárdos Imre, Balásházy Iván, Bartos Adorján, Csanády Kálmán, Endrey Kálmán, dr. Ertsey Péter, Ertsey Géza, Fenyő Sándor, dr. Fisch Aron, Kérchy Péter, Fest Géza, Györgyi Antal, Halász Lajos, Hegyesi Pál, Jankovics Tihamér, dr. Konrád Béla, ifj. Millye Gyula, dr. Moskovics Miklós, dr. Moskovits József, dr. Molnár Jenő, dr. Mikó Gyula, dr. Mayer László, Némethy Ferencz, Puskás L. Béla, dr. Poynár Sándor, Székely Sándor, Radó Dezső, Szűts Dezső, dr. Thury Kálmán, dr. Thury Endre, dr. Thury László, Tóth Ferencz, dr. Waldmann Béla, Zigre Aurél, Láng Frigyes, Pallay József, Géczy Imre, Frankó József, Korda Andor, Benkő Ernő, Lukács Ödön, Kenéz Sándor, dr. Kenéz Kálmán, Wertheimstein Henrik, Klein Jenő, Zilahy Gusztáv, dr. Konrád Jenő, Thury Károly, dr. Bekker István, Biszterszky Iván, Fekete László, dr. Fodor Gyula, Hraball Ottó, Karakas Albert, dr. Komlós József, ifj. Kugler Albert, Ruszka Kálmán, dr. Kurländer Ede, Lázár Loránd, dr. Rácz Ödön, dr. Szőlőssy Ernő, Tóth Ede, Bessenyei Elemér, Moskovits Miksa

Popper Akos, Ravaszdy Barnabás, ifj. Guttman József.

A népnünpély rendezése ezúton felkéri azokat a védőölyveket, kik közreműködésüket felajánlani szivesek voltak, hogy vasárnap délután pontban 3 órakor a Sport-téren megjelenni sziveskedjenek, mivel a beosztásuk a két nagy japáni ernyővel jelzett sátorban fog megtörténni.

A közönség teljes kényelmére a Sport-téren ruhátár, női toilette szoba van berendezve. Gondoskodva van arról, hogy a közönség úgy ebéd után, mint este uzsonna és vacsoránál vendéglőben elláttassék. A vendéglőt Kovács László jónévű konyhája látja el.

A nagyváradi ács- és kőműves iparosok dalárdája Gerencsér István karnagy vezetésével és a vakokat gyámoltató országos egyesület vakokból álló világhírű zenekara fog hangversenyezni.

REGÉNY-CSARNOK.

A SANDASZEMÜ.

Irta: Lucien Blart.

Franziából: K-6.

48

— Az nem áll keresztatyám s ön csak kötődni akar velem; én önök is tapsoltam.

— Miért reszkettél, mikor a győző előtted letérdelt s kezdet megcsókolta?

— Mert nem vagyok az ilyen udvariaskodásokhoz hozzászokva s zarvarba jöttem.

— Azért pirultál el?

Micaela visszarántotta lova kantárját, pedig annak eszébe sem volt megbotlani.

— Szereted őt?

Egy hirtelen dörrenés kisegítette Micaelát zavarából s nem kellett felelnie.

Alvarez előrelovagolt puskával kezében, az uton egy könnyen megsebesített jaguár készült megtámadni a kíséretet. Alvarez lőtt s az állat élettelenül terült el a földön.

— Kedvesem, sugia don Estevan leánya fülebe, keresztatyád nagyon jól lát a hibás szemével. A golyó az állat két szeme között hatolt be.

Az országuton találkoztak Sanchezel és társaival.

— Azt hittem, már messze vannak, szólt az ültetvényes.

— Megvártuk önöket, hogy elkisérjük Cordováig; kell, hogy a mi capitánunk minden veszélytől meg legyen óva.

— Uraim, az önnök udvariassága ifjukoromat juttatja eszembe.

A társaság folytatta útját, a lovakok előre vágattak, hogy elővédet képezzenek. Köztük Micaela megismerte Miguel a mexicói lovak szokásos vászonköpenyében. Mikor az ut egyenessége megengedte, Micaela nem mulasztotta szemével követni az ifjút.

Midőn a cordovai harangok hangja fölcsendült, Micaela összeszorulni érezte szívét és csodálkozott, hogy oly gyorsan megtették a hosszú utat. Most már minden veszélyen kívül voltak s Sanchez jelentette az ültetvényesnek, hogy ösvéreit meg kell pihentetnie a városban. A lovakok egy dombon álltak s utólszor üdvöztek az utasokat. Egyikük azonban mozdulatlanul megállott a magaslaton. Micaela nem mert odanézni, tudta, hogy Alvarez megfigyeli. A város kapujánál azonban nem állhatta meg, hogy vissza ne forduljon. Miguel — mert ő volt az — megemelte kalapját és társai után vágatott.

A cordovai vendéglőben megtalálták a jövet ott hagyott hordókocsit s midőn az indulás órája elérkezett, Micaela fáradtnak vallotta magát s helyet foglalt benne; tulajdonképpen azért, hogy egyedül legyen s gondolataiban Miguellel foglalkozhassék.

Már Orizavába érkeztek s az éj leszállt, az utat a teli hold világította meg.

— Akarsz a városban maradni? kérdezte az ültetvényes felnyitva a hordókocsi ajtaját.

— Nem, atyám, jobb szeretnék saját szobámban lefeküdni.

— Nem vagy fáradt? tudod, hogy éjtél előtt alig érkezünk meg.

— Nem baj, ha az ut nagyon hosszúnak fog tetszeni, keresztatyám majd mesél nekem.

— Legyen hát, mondta végre don Estevan mosolyogva, a podgyászt majd Ricardora bizuk, mi úgy gyorsabban haladhatunk.

Micaela ismét felült lovára s előrehaladt atyja és Alvarez kíséretében az Escamela sikonát, balra hagyva Orizavát.

— Isten legyen velünk! kiáltott don Estevan, midőn azon ösvényre tértek, mely a Salto del Muertóhoz vezetett; megesküdtem, hogy előttünk egy lovas halad, a ki úgy mérsékli lova lépteit, hogy minket őt utólni kényszerítsen.

— Nem is csalódom, mondá barátja helybenhagyólag.

— Vajjon munkásaink közül volna valaki?

— Bizonyosan, ha csak nem Fuenléal Miguel, tette hozzá az udvarnagy keresztleánya fülebe sugva.

(Folyt. köv.)

TAVIRATOR.

Szeptemberi választások.

Budapest, aug. 17. (Saját tud. táv.) A *Magyar Szó* ma esti száma írja, hogy a képviselő választásokra a végleges döntés megtörtént és hogy szeptember első napjaiban fog, közvetlenül a képviselőház összeülése után, megejtetni.

Családi dráma.

Budapest, aug. 17. (Saj. tud. táv.) Mayer lipcsei bankár — mint Wiesbadenből jelentik — értesülve a lipcsei bank bukásáról, kétségbeesett, mivel a nevezett banknál volt letéteményezve összes vagyona. Megrendülve a csapástól, fegyvert emelt önmaga ellen, sőt nejeére is háromszor rálőtt, sőt gyermekét is megsebesítette. Mayer és neje meghaltak, a kis gyermek súlyos sérülést szenvedett.

A szultán bátortalansága.

London, aug. 17. A Times jelenti Tangerből 12-iki kelettel: Noha Kaid Menebi névleg ismét átvette hivatalát, mégis kétségtelennek látszik, hogy a szultánra való nagy befolyása megszűnt és kegyvesztetté lesz. Ez máris bekövetkezett volna, ha a szultán nem tart attól, hogy megsérti Németországot és Angliát, ha őt mindjárt Londonból és Párisból való visszatérése után elfogatja. (M. T. I.)

A búrok harcza.

London, aug. 17. Kitchener jelenti Pretóriából tegnapi kelettel: Gorringe ezredes 13-án Steynburgtól északra megtámadta a Kruitzinger parancsnoksága alatt álló kommandókat és egészen Ventersdorpig üldözte őket. Curbet és Eraymus parancsnokok fogságba estek, az előbbi halálosan megsebesült. Más angol csapatok French tábornok parancsnoksága alatt lépésről-lépésre visszazorították az ellenséget észak felé. Frenchnek egy földerítő csapatát a hegyek között Belhseda mellett egy tulnyomó erejű búr csapat Theron vezérlete alatt bekerítette és megadásra kényszerítette. Egy ember elesett, kilenc ember, köztük a csapat vezetője, Bettelheim százados megsebesült. A foglyokat a búrok szabadon bocsátották.

Néh. Munkácsy Mihály anyósa meghalt.

Budapest, aug. 17. (Saj. tud. táv.) Mint tudósítónk táviratozza *Papier Károlyné* Munkácsy anyósa, *Kolpachban* ma délben hosszas szenvedés után meghalt.

Kinai dolgok.

London, aug. 17. A Standard jelenti Sanghaiból, hogy az özvegy császárnét nagyon nyugtalanítja a pétervári kínai követnek az a jelentése, hogy Anglia és Oroszország titkos egyezséget kötött, a melyben arra kötelezik magukat, hogy akciójukban a nagy falon innen illetőleg tul nem fogják egymást zavarni.

London, augusztus 17. A Timesnak jelenti Pekingből tegnapi kelettel: A jegyzőkönyvet tegnap este aláírták, de előbb néhány módosítást tettek rajta. A jegyzőkönyv teljességéhez még három ediktum szükséges és pedig egy a pótjegyzékben felsorolt hivatalnokok megbüntetéséről, egy a vizsgák ideiglenes felfüggesztéséről és végül egy ediktum a két évre szóló fegyver és lővőszerszám behozatali tilalomról. (M. T. I.)

KOZGAZDASAG.

Füzvessző értékesítés.

A biharmegyei gazdasági egyesület által a lefolyt tél folyamán *Komádiban* igen szép sikerrel megtartott vesszőkosárkötési tanfolyam már is figyelemre méltó eredményt mutat, a mennyiben a Sebes-Körös vízszabályozó és ármentesítő társulat igazgató főmérnöke *Fekano-vits* Imre egy kosárkötésben járatos egyént, a ki szaktudását a békési állami kosárkötési iskolában nyerte, szerződtetett. — Ennek felügyelete alatt a Sebes-körös hullámtérben heteken keresztül 100—120 munkás szedte és hántotta a füzvesszőt. A munkában oly egyének, fiúk, leányok vettek részt, a kik az aratás nehéz munkájában gyenge szervezetüknél fogva részt nem vehettek. — Tehát a gazdasági egyesület törekvésének áldásos sikere az, hogy 3—4 ezer koronát kerestek oly egyének, a kik egyéb munkára úgy sem voltak alkalmasak és így ezen vesszőszedési munka hiányában, semmi keresetre sem tehetek volna szert. — De kedvező eredménynek tekinthető az is, hogy a huszezer kilogramm vessző, a melyet az említett munkások szedtek, az eddig feldolgozott állapotban is 5—6 ezer koronát képvisel, a mely vessző egyébként alig ezen összegnek egy tizedrészét érte volna meg.

Azonban arról is értesültünk, hogy *Fekano-vits* Imre igazgató-főmérnök a gyűjtött nagy mennyiségű füzvesszőnek legnagyobb részét a tél folyamán felakarja dolgoztatni gyümölcszállító kosarak alakjában stb., a mi által sok és különösen az egyéb munkára nem képes munkás a tél folyamán tisztességes keresethez fog jutni.

Ha a gazdasági egyesület által elhivatott mag már csirájában is ily üdvösen fejlődik, nem lehetetlen, hogy Bihar megyében nem csak a füz művelés, — mert megyénkben erre igen sok alkalmas terület van, fog nagyobb arányokat ölteni, — hanem ezzel kapcsolatban a füzvessző értékesítése is és a füzvesszőipar is nagyobb lendületet fog nyerni, a mi megyénknek rendkívüli nagy áldás lenne.

A
„TISZANTUL”

pártoktól és érdekköröktől független politikai napilap.
Az Alföld legolvasottabb lapja s Nagyváradon, Bihar- és a szomszéd megyékben rendkívül nagy elterjedésnek örvend.

Előfizetési ára:

Nagyváradon negyedévre . . . 5 korona
Vidéken . . . 6

Kiadóhivatalunkban megrendelhetők

a lat. szert. kath. lelkészi hivatalok számára egyházhatósággal jóváhagyott következő nyomtatványok:

Kereszteltek }
Bérmáltak }
Egybekeltek } anyakönyve, diósgyőri
Meholtak } papíron.
Megtértek }
Eltértek }

Bevétel }
Kiadás } templomszámadáshoz.

Alapítványok törzskönyve.
Anyakönyvek betűrendes mutatója.
Jegyesek naplója.

Kereszteltek }
Egybekeltek } anyakönyvi kivonata.
Meholtak }

Anyakönyvek félbörbe kötve vászontáblával 50 iv 9 korona, 100 iv 15 korona.
Hivatalos levélboríték, levélpapírok, névjegyek, meghívók, körlevelek s más nyomdai szakba vágó munkákat gyorsan és jutányos áron készítünk.

Esperesi látogatás jegyzőkönyve.
Esperesi gyűlés jegyzőkönyve.
Jelentés alapítványokról.
Évi jelentés iskolákról.
Templomi leltár.
Catalogus librorum.
Családi értesítő.
Elbocsájtó levél.
Keresztelési jegy.
Keresztelési Emlék.
Esketési jegy.
Iktató könyv.
Kézbesítő könyv, kötve.
Imádság a szt. mise után (kemény papíron).

Kiadóhivatalunknál megrendelhetők

a Szeni Vince intézet kiadásában megjelent b. e. NOGALL JÁNOS szerkesztette hitbuzgalmi munkák:

Krisztus követése. 80 fillér, 8, 12, 16 korona.

Ligouri Szent Alfonz Vezérkönyve. 3 korona.

Boldogasszony követése. 2 korona 40 fillér.

B. Skupuli Lőrincz Lelki Harca. 2 korona.

Szeráf Hangok Szent Teréziától. 2 korona 40 fillér.

Keresztény Vezérczikkek. 2 korona.

Az Urangyala, füzve 2 kor.

Lilomszálak, füzve 3 kor.

Csarnok, 3 korona.

Szent Halmok, 3 korona.

Eredeti bolti áron kaphatók a PUSTET-féle liturgikus könyvek:

Breviarium, Missale, Pontificale Rituale etc.

Szent László
nyomda részvénytársaság

elvállal és készít:

izléses kivitelben

mindennemű

nyomdai munkákat

jutányos áruk mellett.

Névjegyekben, eljegyzési s esketési jelentésekben folyton a legujabb.

Vidéki rendelések gyorsan és pontosan eszközöltetnek.

Nyomdai műintézetünkben a legnagyobb körültekintéssel készítettnek:

Hirlapok, folyóiratok, könyvek, füzetek, röpiratok, körlevelek, falragaszok, hirdetések, részvények, árjegyzékek, jegyzőkönyvek, pénz- és hitelintézeti nyomtatványok, étlapok, meghívók, szinlapok, egyházi és mindennemű világi nyomtatványok, névjegyek, tánczrendek, palaczkfeliratok, sorsjegyek, gyászjelentések, levélpapírok és borítékok, valamint más itt elő nem sorolt nyomtatványok.

Kiadóhivatalunkban megrendelhetők

a gör. szert. kath. lelkészi hivatalok számára főhatóságilag jóváhagyott következő román nyelvű egyházi nyomtatványok:

1. Informatio papi özvegyekről s árvaokról.
2. Megtértek jegyzéke.
3. Hitehagyottak jegyzéke.
4. Elvált házások jegyzéke.
5. Szerződés szerinti vagy házasságok jegyzéke.
6. Vegyes házasságok jegyzéke.
7. Jelentés a kántor-tanító magaviseletéről.
8. Kimutatás a plebánia állapotáról.
9. Kereszteltek }
10. Egybekeltek } anyakönyve, diósgyőri
11. Meholtak } papíron.

12. Bevételi }
13. Kiadási } számadás-ívek.

14. Adósok jegyzéke.

15. Kereszteltek }
16. Egybekeltek } anyakönyvi kivonata.
17. Meholtak }

18. Esperesi látogatás jegyzőkönyve.

19. Iskolai jelentés.

20. Jelentés a templompénztár számadásairól.

21. Kereszteltek }
22. Egybekeltek } anyakönyvi másolata.
23. Meholtak }

Anyakönyvek félbörbe kötve vászontáblával 50 iv 9 korona, 100 iv 15 korona.

Hivatalos levélboríték, levélpapírok, névjegyek, meghívók, körlevelek s más nyomdai szakba vágó munkákat gyorsan és jutányos áron készítünk.

KÖNYVNYOMDA.

Tömöntöde.

Disz és műkönyvkötészet.

Vonalzó intézet.

Ruggyanta bélyegző gyártás.

NYILTTÉR.

Értesítés.

Tisztelettel értesítem igen tisztelt vevőimet, hogy zöldfa-utcai fiók üzletemet beszüntettem, minek következtében 10 év óta fennálló fő-utcai üzletemet, sokkal nagyobb terjedelemben, nagyobb erővel és figyelemmel folytatom, igyekezni fogok t. vevőim bizalmát továbbra is szolid, pontos és állandó személyes vezetésem által megtartani.

kiváló tisztelettel
Fábry István,
Fábry Testvérek cég tulajdonosa.

Két-három közép- vagy felső iskolai tanuló

tanárnál **teljes ellátásra** felvétetik. Társalgási nyelv német esetleg francia. Zongora használat és tanítás.

Czim: N.-Magyar-utca 251. sz. első ház.

SZERKESZTOI POSTA.

G. D. Helyben. Szerfelett csodálkozunk, hogy az a tárgyilagos és jóindulatos munkáját a superlatívusokban dicsőítő kritika ilyen szenvedélyes válasza indította. Mindazáltal a beküldött választ közöljük, de a személyeskedő részeket kihagytuk belőle. A tanférfiaknak egymás közt levő torzalkodásából elég volt.

Reich Jenő és Társa

Tőzsde jelentése.

— A »Tiszántul« eredeti távirata. —

Határidők.

	Budapest, aug. 17.
Buza októberre	0. —
Buza áprilisra	— —
Tengeri	0. —
Rozs okt.	0. —
Zab ápr.	0. —
Káposzta, repce, aug.	— —

Értéktőzsde.

	Budapest, aug. 17.
Osztrák hitel	— —
Magyar hitel	— —
Allamvasut	— —
Rimamurányi	— —
Magyar jelzálog	— —
Salgótarjáni	— —
Wagon-kölcsön	— —

Hivatalos árfolyamok

a budapesti áru- és értéktőzsden 1901. aug. 17-én.

Magyar aranyjárdék 4%	118.40
Magyar koronajárdék	93.15
Magyar vasuti kölcsön aranyban 4 1/2%	122. —
Magyar vasuti kölcsön ezüstben 2 1/2%	100.60
Magyar keleti vasuti államkötvény 1876-ból	118.50
Magyar földterhermentesítési kötvény 4%	92.75
Italmérségi jog megváltási kötvény	100. —
Horvát-szlavónföldterhermentesítési kötvény	93.50
Magyar nyeresémsorsjegy-kölcsön	173. —
Tiszszabályozás szezedi sorsjegyek kölcsön	144. —
Osztrák járdék papírban	98.75
Osztrák járdék ezüstben	98.65
Osztrák járdék aranyban	118. —

Osztrák korona járdék	95.75
Osztrák államsorsjegyek	140. —
Osztrák magyar bank részvény	16.70
Magyar hitelbankrészvény	652. —
Osztrák hitelintézet részvény	639. —
Párisi vista	95.05
20 frankos arany (Napoleon d'or)	19.05
Németbirodalmi márka	117.15
London vista	239.60
20 márkás arany	28.43

A szerkesztésért felelős:

Dr. VUCSKICS GYULA.

FÜRDŐI MENETREND.

Érvényes 1901. május 1-től.

Nagyvárad—Püspök-fürdő—Félix-fürdő.

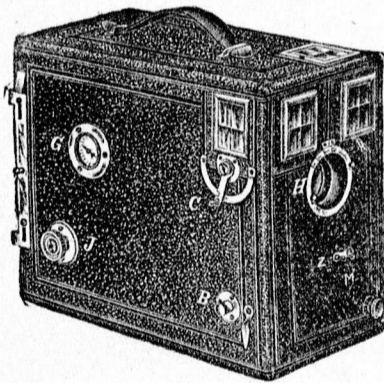
	Sz. v.	Sz. v.	Sz. v.	Sz. v.	Sz. v.	Sz. v.	Sz. v.
Nagyvárad	indul	730	950	—	—	435	858
Vásártér	>	722	946	*1133	235	427	850
V.-Velenceze	>	740	1000	1149	304	445	915
Rontó	>	754	1014	1203	314	459	929
Püspök-fürdő	>	805	1025	1209	321	509	939
Félix-fürdő	érk.	817	1037	1220	332	521	951

Félix-fürdő—Püspök-fürdő—Nagyvárad.

	Sz. v.	Sz. v.	Sz. v.	Sz. v.	Sz. v.	Sz. v.	Sz. v.
Félix-fürdő	indul	820	1042	*1221	335	524	958
Püspök-fürdő	>	838	1100	1232	347	541	978
Rontó	>	842	1104	1236	351	545	1000
V.-Velenceze	>	855	1117	1249	406	600	1013
Vásártér	>	905	1131	104	421	608	1020
Nagyvárad	érk.	911	1127	—	—	615	1023

A *-gal jelölt csak vasár- és ünnepnap közlekedik

Mindennemű fényképészeti kellékek és gépek gyári árban kapható

Weinstock Fülöpnél

Nagyváradon,
Szt. László-tér 47-ik szám.

Képes árjegyzék bérmentve.

Van szerencsénk a n. érdemű közönség szives tudomására adni, hogy az alant jegyzett cikkek árait mélyen leszállítottuk és

teljesen kiárúsítjuk

u. m. Színes selyem kelmék, nyári női ruha szövetek, mosó zefir, batiszt, angol vászon és fehér batisztok.

Szövött áru kesztyűk, gyermek- és fiu tricó ing, nadrág, netz ingek. Tenis flanel és satin ingek, övek, sapkák és egyéb idény cikkeket.

Az összes raktáron levő napernyőket, blousokat és női fűzőket

minden elfogadható árban eladjuk.

Tisztelettel
Kunz József és társa cég,

Nagyvárad, Szt. László-tér.

146-38-0